

Sygn. akt I ACa 1018/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jadwiga Chojnowska (spr.)
Sędziowie	:	SA Elżbieta Borowska SO del. Elżbieta Siergiej
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. O.**

przeciwko (...) **w S.**

o nakazanie przyjęcia w poczet członków spółdzielni

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 1 października 2014 r. sygn. akt I C 585/14

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.**

UZASADNIENIE

K. O. wniósł o nakazanie pozwanej (...) w S. przyjęcia go w poczet członków Spółdzielni i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu podał, że jego zmarłemu w dniu (...) bratu J. O. przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w S.. Wprawdzie prawo to wygasło w dniu 3 lipca 2005 r., jednak brat w przedmiotowym lokalu zamieszkiwał nadal aż do swojej śmierci. W chwili obecnej jako osobie bliskiej przysługuje mu roszczenie z art. 15 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w świetle którego w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wobec ustania członkostwa w spółdzielni, roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni przysługuje małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim.

(...) w S. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu kwestionując roszczenie powoda wskazała, że prawo do lokalu mieszkalnego wygasło nie w dacie zgonu J. O., a w chwili wykluczenia go ze Spółdzielni. W tej dacie zaś obowiązujące przepisy statutu Spółdzielni przyjęcie w poczet członków Spółdzielni osób bliskich byłemu członkowi uzależniały od wspólnego zamieszkiwania z nim, a nadto od złożenia w terminie jednego roku deklaracji członkowskiej.

Wyrokiem z dnia 1 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił powództwo, obciążając powoda kosztami procesu.

Sąd ustalił, że J. O. uchwałą nr (...) Rady Nadzorczej pozwanej (...)w S. z dnia 23 lutego 2005 r. został wykluczony ze Spółdzielni z powodu zadłużenia w opłatach za lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w S.. Z dniem 3 lipca 2005 r. wygasło prawo do lokalu mieszkalnego. Sąd Rejonowy w Suwałkach w dniu 15 września 2005 r. orzekł eksmisję z mieszkania bez prawa do korzystania z lokalu socjalnego.

W 2011 r. J. O. wystąpił do pozwanej Spółdzielni z wnioskiem o przyjęcie w poczet członków. Uchwałą Zarządu Spółdzielni z dnia 28 lipca 2011 r. nr (...) odmówiono mu przyjęcia w poczet członków, którą to uchwałę następnie Rada Nadzorcza Spółdzielni utrzymała w mocy w dniu 17 października 2011 r. uchwałą nr (...).

J. O. zmarł (...).Jego spadkobiercą jest jego brat K. O..

K. O. nie zamieszkiwał z J. O. w lokalu położonym w S. przy ul. (...). Przebywał tam jedynie okazjonalnie w okresie wakacyjnym.

Powód, pismem z dnia 27 sierpnia 2013 r., jako osoba bliska byłego członka spółdzielni, zwrócił się do pozwanej o przyjęcie go w poczet członków (...) oraz ustanowienie spółdzielczego prawa do lokalu.

Pozwana pismem z dnia 19 września 2013 r.(...)poinformowała powoda o dacie oraz motywach dotyczących wykluczenia brata ze Spółdzielni Mieszkaniowej.

W dniu 30 października 2013 r. powód skierował do pozwanej wnioski o przyjęcie go w poczet członków Spółdzielni na podstawie § 6 ust. 1 pkt 4 Statutu (...) wraz z wnioskiem o ustanowienie na jego rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa do znajdującego się w zasobach spółdzielni lokalu nr (...) przy ul. (...) w S.. Ponadto załączył pisemną deklarację przystąpienia do Spółdzielni. Wobec powyższego wniosek Zarząd (...)w S. uchwałą z dnia 27 marca 2014 r. nr (...) odmówił przyjęcia powoda w poczet członków Spółdzielni.

Od powyższej uchwały powód złożył odwołanie z wnioskiem o ponowne rozpoznanie sprawy wskazując, iż wyrażona przez Zarząd Spółdzielni tą uchwałą decyzja nie odpowiada przepisom Statutu Spółdzielni. Rada Nadzorcza pozwanej uchwałą z dnia 23 czerwca 2014 r. nr (...) utrzymała w mocy powyższą uchwałę Zarządu (...)w S.. W uzasadnieniu Rada Nadzorcza Spółdzielni wskazała, że nie został zachowany określony § 61 ust. 2 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej termin do złożenia deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego.

Sąd w rozważaniach prawnych wskazał, że do oceny roszczenia powoda stosować należało stan prawny obowiązujący w dacie wygaśnięcia członkostwa brata powoda i w dacie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu ustanowionego na jego rzecz, co nastąpiło z dniem 3 lipca 2005 r. Zdaniem Sądu lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nie wygasło na skutek śmierci J. O. w dniu(...), lecz już w dniu 3 lipca 2005 r. w wyniku uchwały Rady Nadzorczej pozwanej (...)w S. z dnia 23 lutego 2005 r. o jego wykluczeniu. J. O. zaś nie został ponownie przyjęty w poczet członków Spółdzielni (jego żądanie w tym zakresie zgłoszone w 2011 r. nie zostało uwzględnione). Przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. z dniem 3 lipca 2006 r. upłynął też określony w art. 15 ust. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a przewidziany dla osób bliskich członka spółdzielni, którego prawo wygasło, termin jednego roku dla zachowania roszczenia o przyjęcie do spółdzielni. Nadto Sąd zauważył, że powód nie zamieszkiwał ze zmarłym bratem, co oznacza, że przedmiotowe roszczenie dla powoda nigdy nie powstało.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy, na podstawie wyżej powołanych przepisów oraz uregulowań postanowień statutu pozwanej, powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzekł w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z wynikiem sprawy.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie polegające na uznaniu, iż nie posiada prawa do skutecznego ubiegania się o przyjęcie w poczet członków pozwanej spółdzielni mieszkaniowej jako osoba bliska J. O. w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy,

b) § 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 65 obecnego Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej w S. poprzez uznanie, iż brak jest podstaw do jego zastosowania w sprawie, gdyż w dniu jego uchwalenia ustanowione na rzecz J. O. prawo do lokalu mieszkalnego nie istniało,

c) § 62 ust. 1 w zw. z § 6 ust. 1 pkt 4 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej w S. poprzez jego niezastosowanie podczas gdy w dniu wniesienia pozwu jako jedynemu spadkobiercy J. O. przysługiwała mu wobec pozwanej Spółdzielni ekspektatywa ponownego przyjęcia w poczet członków spółdzielni;

2) naruszenie przepisu prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik postępowania, tj. art. 316 k.p.c. poprzez wydanie wyroku w oparciu o przepisy prawa materialnego obowiązujące w dacie wygaśnięcia członkostwa jego brata, co nastąpiło z dniem 3 lipca 2005 r., podczas gdy Sąd zgodnie z tym przepisem rozstrzygając sprawę powinien opierać się na przepisach prawa materialnego obowiązujących w chwili wyrokowania.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był bezsporny. Przez żadną ze stron nie było bowiem negowane, że brat powoda J. O. na mocy uchwały nr(...) Rady Nadzorczej (...) w S. z dnia 23 lutego 2005 r. został wykluczony ze Spółdzielni, oraz że z dniem 3 lipca 2005 r. wygasło przysługujące mu prawo do lokalu mieszkalnego oznaczonego nr (...) położonego przy ul. (...) w S.. Nie było także kwestią sporną, że J. O. nie został ponownie przyjęty w poczet członków spółdzielni i że w dniu (...) zmarł, pozostawiając jedynego spadkobiercę w osobie powoda. Wystarczy zatem jedynie wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia i przyjmuje je za własne.

Przedmiot sporu stanowiła natomiast ocena prawna zgłoszonego przez powoda roszczenia o przyjęcie w poczet członków pozwanej w kontekście stanu prawnego, miarodajnego do rozstrzygnięcia sprawy. Powód utrzymywał bowiem, iż należy stosować stan prawny obowiązujący w dacie śmierci J. O., natomiast pozwana wskazywała, że zastosowanie mają przepisy obowiązujące w dacie wygaśnięcia członkostwa brata powoda w Spółdzielni, który to pogląd podzielił również Sąd Okręgowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko Sądu I instancji odnośnie ustalenia właściwych do rozstrzygnięcia sprawy przepisów prawa materialnego jest prawidłowe.

Sąd odwoławczy w całości aprobuje argumentację Sądu Okręgowego, w świetle której lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. nie wygasło na skutek śmierci J. O., mającej miejsce w dniu (...), lecz w dniu 3 lipca 2005 r., w wyniku podjęcia przez Radę Nadzorczą pozwanej (...) w S. w dniu 23 lutego 2005 r. uchwały o jego wykluczeniu. W dacie bowiem wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych

oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873 z późn. zm.), nowelizującej ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1222, dalej jako: u.s.m.), czyli w dniu 31 lipca 2007 r., lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego ustanowione na rzecz J. O., jak również roszczenia jego bliskich razem z nim zamieszkałych już nie istniały, a zatem nie można było stosować przepisów obowiązujących w dacie śmierci J. O..

Sąd Okręgowy słusznie zauważył, że przepis art. 15 ust. 2 u.s.m. w brzmieniu obowiązującym w dacie wygaśnięcia członkostwa J. O. w pozwanej Spółdzielni przewidywał, że w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w następstwie ustania członkostwa lub niedokonania czynności, o których mowa w art. 14, roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przysługiwały zamieszkałym razem z byłym członkiem: małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim. Przy czym do zachowania tego roszczenia, konieczne było złożenie w terminie jednego roku deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego (art. 15 ust. 4 u.s.m.). Natomiast wspomniana wyżej nowelizacja art. 15 ust. 2 u.s.m., w której zrezygnowano z przesłanki roszczenia o przyjęcie w poczet członków spółdzielni w postaci wspólnego zamieszkiwania, weszła w życie z dniem 31 lipca 2007 roku, a więc już po dacie wygaśnięcia prawa do lokalu mieszkalnego J. O. i po upływie terminu przewidzianego osobom bliskim członka spółdzielni, którego prawo wygasło. Trafnie również Sąd Okręgowy dostrzegł, iż podobne uregulowania, jak w przepisach obowiązującej na dzień 3 lipca 2005 r. ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych zawierał uchwalony w dniu 17 maja 2003 r. statut Spółdzielni, który w § 62 ust. 2 i 3 uzyskanie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego także uzależniał od wspólnego zamieszkiwania z byłym członkiem oraz od złożenia w terminie jednego roku deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy ustanowienia lokatorskiego prawa do lokalu. Faktem jest, iż statut ten w wyniku nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, dokonanej ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r., mocą uchwały Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli z dnia 29 listopada 2007 r., został dostosowany do brzmienia znowelizowanych uregulowań art. 15 u.s.m., jednakże jego postanowienia nie mogły mieć zastosowania do zdarzenia zaistniałego przed wejściem w życie tego aktu, gdyż, jak wyżej zostało już powiedziane, w dniu wejścia w życie tych nowych przepisów zarówno lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego ustanowione na rzecz J. O., jak i roszczenia jego bliskich, wygasły.

Wskazać w tym miejscu trzeba, iż zgodnie z powszechnie akceptowanym poglądem, skutki zdarzeń prawnych powstałych pod rządem dawnego prawa należy oceniać według przepisów dotychczasowych. Zasada niedziałania prawa wstecz (*lex retro non agit*) jest uważana za fundamentalną dla demokratycznego porządku prawnego (zob. M. Pyziak-Szafnicka, Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz, Lex, 2009, komentarz do art. 3). Oznacza ona, że nowa ustawa obowiązuje dopiero od chwili wejścia w życie i nie powinna zmieniać ocen prawnych dokonanych pod rządem dawnego prawa. Wymaga tego ochrona bezpieczeństwa prawnego oraz zaufania podmiotów prawa do państwa, co m.in. oznacza, aby ustalone już prawa i obowiązki tych podmiotów nie uległy zmianom (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17.05.1990 r., III CZP 24/90, OSNCP 1991, nr 2-3, poz. 18; z dnia 29.11.1991 r., III CZP 123/91, OSNCP 1992, nr 6, poz. 101). Odstępstwo od tej zasady może wynikać jedynie z brzmienia ustawy lub jej celu (art. 3 k.c.).

W niniejszej sprawie zdarzeniem skutkującym powstaniem dla powoda roszczenia o przyjęcie do pozwanej Spółdzielni było wygaśnięcie prawa byłego członka będącego osobą bliską, które nastąpiło w dniu 3 lipca 2005 r. i to ta data była miarodajna do dokonania stosownej oceny prawnej zgłoszonego aktualnie przez powoda żądania. Skoro osoba bliska dla powoda w rozumieniu przepisów u.s.m. utraciła w tej dacie status członka Spółdzielni i pomimo podjętej następnie próby przyjęcia jej w poczet członków, nie odzyskała tego statusu, nie można uznać, iż tożsame uprawnienie w chwili obecnej może być skutecznie zrealizowane przez jej następcę prawnego. W rezultacie, wbrew odmiennym zapatrywaniom powoda, w chwili śmierci jego brata nie przysługiwała mu ekspektatywa do ponownego przyjęcia w poczet członków Spółdzielni i ustanowienia nowego spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego.

Nie sposób też zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że wobec braku przepisów intertemporalnych regulujących m.in. kwestię stanu prawnego w oparciu o który dokonać należy oceny prawnej roszczenia powoda, zastosowanie mieć powinny przepisy ustawy obowiązujące obecnie. Znamienne bowiem jest, iż regulując skutki intertemporalne

nowelizacji z dnia 14 czerwca 2007 r., ustawodawca nie przesądził o tym, że nowe przepisy należy stosować do zdarzeń powstałych przed ich wejściem w życie. To zaś oznacza, iż zastosowanie w takiej sytuacji powinny mieć przepisy obowiązujące uprzednio, gdyż przeciwnie stanowisko naruszałoby zasadę *lex retro non agit*. W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia art. 316 k.p.c., jak też art. 15 ust. 2 u.s.m. oraz wskazanych przepisów statutu Spółdzielni, są bezzasadne.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny oddalił apelację (art. 385 k.p.c.), o kosztach postępowania odwoławczego orzekając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Zasądzoną od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135 złotych stanowi wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej będącego radcą prawnym, którego wysokość została określona na podstawie § 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.